

АУДІОМАТЕРІАЛИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

*Петрук Оксана,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
провідний науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

У галузі мовної освіти аудіоматеріали передусім використовувалися в процесі навчання іноземних мов. Нині, урахуваючи психологічні особливості опанування української мови як другої (неспорідненої) та зважаючи на важливість аудіювання для формування комунікативної компетентності, аудіосупровід – обов'язкова складова підручників української мови, призначених для закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин [1, 2].

В аудіосупроводі до підручників озвучено текстовий матеріал (вірші, казки, пісні, невеликі за обсягом тексти), рекомендовані насамперед для слухання – розуміння українського мовлення.

Здійснений нами аналіз практики навчання української мови у закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин дозволяє стверджувати, що робота з формування аудіативних умінь проводиться вчителями стихійно, принагідно. Проте для досягнення певного рівня комунікативної компетентності учнями вкрай важливо формувати в них уміння слухати – розуміти українське мовлення. Адже аудіювання є найпершою і тому досить важливою ланкою в процесі комунікації. Саме від рівня сформованості аудіативних умінь здобувачів освіти здебільшого залежить ступінь адекватності сприйняття інформації й відповідно – успішність подальшого розв'язання комунікативних завдань як у навчальній діяльності, так і в різноманітних життєвих ситуаціях.

Призначення аудіоматеріалів не обмежується лише завданням сформуванню в учнів уміння слухати – розуміти українське мовлення. Використання їх особливо важливе на початковому етапі для опанування правильних зразків українського мовлення, розвитку фонематичного слуху, орфоепічних навичок учнів в умовах полікультурного і багатомовного середовища Закарпаття, Буковини, Одещини.

Варто пам'ятати, що в перші 9 років життя діти точно копіюють вимову, легко запам'ятовують мовленнєві зразки. Тому прослуховування і подальше розігрування невеликих сцен (за зразком), проговорювання (за диктором) і заучування напам'ять чистомовок, віршів, пісень є особливо ефективними завданнями, під час виконання яких учні імітують правильну вимову, інтонаційний малюнок, запам'ятовують окремі слова і фрази.

Тематика дібраних аудіоматеріалів цікава і близька дітям, відповідає сферам і темам спілкування, що окреслені програмою. Озвучені тексти доступні за лексичним наповненням, наявність в окремих з них незначної кількості «нових» для учнів слів не є перешкодою для розуміння їх змісту. Цьому сприяє й візуальна підтримка, адже більшість аудіотекстів у супроводі підкріплені / поєднуються з ілюстративним матеріалом підручників. Таким чином, на основі пропонованих аудіоматеріалів вчитель має можливість планувати й організувати роботу зі збагачення активного словника учнів.

Крім того, аудіосупровід до підручників має великий потенціал для організації роботи з формування в учнів умінь говорити (переказати зміст прослуханого, встановити / прокоментувати відповідність змісту малюнка й аудіозапису, висловити власне ставлення, розіграти за ролями (діалог, казку) скласти продовження тексту за прослуханим початком і малюнками, тощо).

Цінним є й те, що частина текстів аудіосупроводу – джерело соціокультурної інформації. Робота з нею буде ефективною, якщо вчитель акцентуватиме увагу дітей на певних фактах, проведе паралелі між культурою українського народу й рідного для учнів, добре систему запитань тощо. Прогнозуємо, результатом опрацювання змісту аудіотекстів у

соціокультурному аспекті має бути створення об'єктивного образу країни, її культури, опанування дітьми відомостей про видатних особистостей, розкриття особливостей міжкультурного спілкування, засвоєння національно маркованої лексики та мовленнєвих кліше, прикладів мовленнєвої поведінки в певних комунікативних ситуаціях тощо.

Зважаючи на рівень мовленнєвої підготовки здобувачів освіти, за потреби учитель може використовувати на уроці й аудіоматеріали з мережі Інтернет (пісні, аудіоказки тощо).

Таким чином, продумане використання аудіоматеріалів на уроках української мови у школах з навчаннями мовами національних меншин сприятиме опануванню учнями певного лексичного запасу, формуванню і розвитку в них умінь з таких видів мовленнєвої діяльності, як аудіювання та говоріння.

Ключові слова: аудіювання, аудіативні вміння, національні меншини, комунікативна компетентність, українська мова.

Список використаних джерел

1. Петрук О. Українська мова : підруч. для 1 кл. закл. заг. серед. осв. з навч. угор. мов. (у 2-х частинах, з аудіосупроводом) : Ч. 1, з аудіосупроводом. Львів : Світ, 2018. 96 с. (Ч. 2. 88 с.).

2. Петрук О. Українська мова : підруч. для 2 кл. закл. заг. серед. осв. з навч. румун. мов. (у 2-х частинах, з аудіосупроводом) : Ч. 1, з аудіосупроводом. Львів : Світ, 2019. 128 с. (Ч. 2. 112 с.).